

over Fornærmelser af deres Jorddrotter, og at det, da Lovene ikke allevegne noksom synes at bestemme saavel Jorddrottens som Fæstehondestandens indbyrdes Rettigheder og Pligter, vilde være nødvendigt og særdeles gavnligt til Landvæsenets Fremme, om disse, med Hensigt til alle Bedkommendes Fordel, saavidt muligt bestemmes, og nogle Misbrug derved forebygges for Fremtiden; og da Vi anse det for en af vore helligste Pligter, paa det Kraftigste at haandhæve og beskytte hver Mand usforænklet ved sin lovlige Eiendom og Rettigheder, saavel Jorddrotten, paa hvis Formue Statens Styrelse meget beror, som den saa talrige, mindre formuende Bondestand, hvis heldige Arbeidsomhed maa lægge Grunden til Vore øvrige Undersaatters tiltagende Velstand, men Vi tillige indse, at Lovene, nemlig: saavel den danske Lov selv som de siden sammes Publikation udgangne Anordninger, haade i Henseende til det Juridiske og Økonomiske i denne Del af Landvæsenet, dels ikke ere saa fuldstændige og dels ikke saa tydelige, som de kunde være, hvorved, og ved de deraf flydende Sædvaner, da ligesaa ofte som ved Lovenes forfæltige Overtrædelse, adskillige Forurettelser kunne foranlediges; saa er det efter den af Bortrentekammer i denne Forestilling dertil allerunderdanigst givne Anledning, at Vi aller-naadigst ville og herved befale, at en Kommission skal nedsættes for næiere at gjenne-gaa og overveje, samt i Overensstemmelse med bemeldte Vores allernaadigste Hensigt at bringe i Forslag, saavel til enhver Bedkommendes, som til Statens almindelige Fordel, alle de Poster, som saavel i Henseende til det Juridiske som til det Økonomiske, enten endnu aldeles ikke ere bestemte i Loven og Anordningerne, eller og ikke ere nøie nok oplyste og satte ud af hinanden angaaende det Forhold, som er imellem Proprietærer eller Selveiere paa den ene og Fæstehønder, Husmænd samt Andre af Bondestanden, der ere bundne ved Fødestavnene, paa den anden Side. Vi ville, at alle disse Posters Bestemmelse skal grundes paa de Rettigheder og Pligter, som, efterat Bornebsskabet er ophævet, bør have Sted mellem Jorddrotten og Bondestanden, og skal det derefter paaligge Kommissionen,

hvor den maatte finde, at disse ved senere Anordninger eller indførte Skikke ere forandrede eller tilsidefatte, at gjøre allerunderdanigst Forestilling om, hvorledes de igjen kunde sættes i Kraft. Overhovedet skal Kommissionen være forpligtet til at se paa Alt, hvad der kan tjene til Forbedring af Bondestandens Vilkaar, saavidt Saadant kan ske, uden at nogen af Jorddrotternes lovlige Eiendomsrettigheder derved indskræntes, og uden at Jorddrotterne hindres i deres Gudsens lovlige Brug og Benyttelse, og derfor befale Vi herved, at Kommissionen skal indkomme med derhen sigtende Forslag." Det fremgaar af det her Anførte, at Kongen ikke fandt sig tilfredsstillet ved den Udset, som Jorddrotternes og Fæsternes fælles Interesse gav til, at de ved frivillige Overenskomster vilde vide at ordne deres indbyrdes Kontraktforhold paa en saadan Maade, at Landbruget og deres eget Vel derved kunde befordres; og at Kongen derfor, saafremt det ved nærmere Overvejelse skulde findes nødvendigt, vilde gennem Lovene opkaste sig til Formynder for dem, saaledes at han foreskrev Regler for Indgaaelsen af Kontrakter, Alt dog kun saavidt som Saadant kunde ske uden Indgrib i Jorddrotternes Eiendomsret. Dette Formynderprincip, der finder sin Forklaring i Tidens Opfattelse af Kongens Stilling som Guds Statholder paa Jorden — eller, som det hedder i Kongeloven om Kongen: „Dette ypperste og høieste Hoved her paa Jorden, ophøiet over alle menneskelige Love“, der efter Kongelovens første Artikel er forpligtet til at „ære, tjene og dyrke den ene rette og sande Gud“ — medførte ikke, at Kongen skulde tilsigte en Lovgivning til Fordel for Fæsterne og til Glæde for Gierne, men at han skulde ordne det gjensidige Forhold mellem dem saaledes, som en fornuftig Husholder selv maatte antages at ville ordne det, naar han ikke vilde forringe, men forøge Eiendommens Verdi; thi derved fremmede Lovgiveren netop det almindelige Vel. Men det maa ikke glemmes, at det hele Formynderisystem gjorde det tillige til en Nødvendighed at bibeholde Bevillingssmyndigheden for ligeoverfor de konkrete Tilfælde, hvor de lovbestemte Indskrænkninger i Brugsretten vilde